Neformalni prijevod LmH:

Deklaracija iz Lednica
Zajedno za pametnu ruralnu Europu

Članovi Europskog parlamenta i Europskog Odbora regija (CoR), češki predstavnici predsjedništva Vijeća EU, predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti i lokalnih akcijskih grupa susreli su se danas na seminaru *Lokalni razvoj vođen zajednicom i pametna sela kao inovativni alati za učinkovit razvoj ruralnih područja*.

Imajući na umu prijašnje deklaracije i okvire za ruralni razvoj, poput Cork 2.0, Deklaracije iz Bleda i Cortine, kao i dugoročnu viziju Europske komisije za ruralna područja 2040. i koncept pametnih sela, te djelovanje ELARD-a i ERP-a, sudionici ovog seminara raspravili su daljnji napredak u okviru trenutnog EU financijskog razdoblja, kao i oblikovanje budućih programskih razdoblja u okvirima dugoročne vizije.

Sudionici su naglasili da su Pametna sela inovativna EU politika i alat za ruralni razvoj koji bi mogao doprinijeti ruralnom oporavku, što predstavlja ključni cilj dugoročne vizije za ruralna područja Europske unije. Pametna sela moraju postati integralni dio regionalne razvojne politike i stvoriti sinergiju s postojećim alatima, poput LEADER/CLLD-a. Vlade i institucije na svim razinama moraju cjelovitije uključiti lokalne akcijske grupe u programiranje ovih politika. Pametna sela kojima bi potencijalno upravljali LAG-ovi, donose mogućnost povećanja ekonomske, društvene i teritorijalne kohezije, te unaprijeđenja društvene jednakosti između ruralnih i urbanih područja.

Bitno je da trenutnu krizu promatramo kao izazov i jedinstvenu priliku za transformaciju i oporavak ruralnih područja. Da bismo to ostvarili Europska unija treba se suočiti s novim izazovima na sustavniji, holistički način zasnovan na dokazima. Pri tome treba koristiti sve moguće instrumente i uključiti sva područja i stanovnike u pronalaženje rješenja. Istovremeno, EU mora također ojačati svoju legitimaciju, koristeći se više pristupom odozdo prema gore, integriranim i temeljenim na lokalnim značajkama, kako bi osigurala mnogo veće sudjelovanje svojih građana u oblikovanju EU, usmjeravajući se na njihove potrebe.

Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a, Zeleni plan i nedavne krize u Europi donose novi strateški pristup ruralnom razvoju, u kojem inovacije i novi pristupi igraju ključnu ulogu. Zelena i digitalna tranzicija stvaraju novu dinamiku u ruralnim područjima, uključujući i ljude koji žive i rade na selu. Oslanjajući se na lekcije naučene tijekom pandemije COVID-19, nekoliko država-članica konačno značajnije ulaže u širokopojasnu infrastrukturu i digitalizaciju. Ukrajinski rat ubrzao je prijelaz EU na održivu proizvodnju energije, koja će se velikim dijelom odvijati u ruralnim područjima.

Dugoročna vizija ruralnih područja EU-a za 2040. podigla je svijest o potencijalu ruralnih područja općenito i donijela je nove instrumente kao što su Ruralno dokazivanje *(Rural Proofing)* i Ruralni pakt. Istovremeno tek treba razviti specifične ciljeve, mjere i oblike financiranja kako bi se riječi pretočile u djela i kako bi vizija postala stvarnost.

Ruralna područja još uvijek zaostaju, što pokazuje i 8. kohezijsko izvješće. Dok su ruralna područja dom za 30% stanovništva i pokrivaju 80% teritorija EU-a, samo 25% Kohezijskog fonda 2014.-2020. potrošeno je na osnaživanje ruralnih područja. EU, države članice te lokalne i regionalne vlasti hitno trebaju povećati korištenje svih mogućih dostupnih izvora financiranja, te pripremiti teren za buduće EU financiranje ruralnih područja.

Postojani digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja jedan je od najvećih izazova s kojim se suočavaju građani i poduzeća u Europi. EU, nacionalne, regionalne i lokalne vlasti stoga moraju ojačati suradnju kako bi se osigurao dobar pristup internetu i digitalnim uslugama u ključnim područjima kao što su zdravstvo, obrazovanje, javne usluge i socijalna uključenost.

Digitalna i tehnološka transformacija otvaraju nove izazove i prilike za postizanje više kvalitete života i usluga u ruralnim područjima. One stvaraju nove mogućnosti za raznovrsnije ruralno gospodarstvo i pristup tržištu rada. Kao rezultat toga, mogu pomoći u rješavanju trenutnih demografskih izazova, zadržati mlade u ruralnim područjima i preokrenuti val depopulacije i odljeva mozgova.

Uključivanje i predanost javnosti i svih dionika ključni su za ostvarenje uspješne digitalne transformacije. Učinkovita javno/privatna partnerstva (poput LAG-ova), pravi poticaji i prava tehnologija ključni su sastojci za premošćivanje digitalnog jaza.

Europski pristup trebao bi se temeljiti na tri glavna stupa kako bi se osiguralo da Europa iskoristi priliku i svojim građanima, tvrtkama i vladama omogući kontrolu nad digitalnom transformacijom.

1. Prvi stup je “Tehnologija u službi ljudi”. Ubrzavanje uvođenja ultra-brzog širokopojasnog pristupa za domove, škole i bolnice u cijeloj EU bit će ključno. Također trebamo proširiti europski super-računalni kapacitet za razvoj inovativnih rješenja u medicini, transportu i okolišu.

2. Drugi stup je “Pravedna i konkurentna digitalna ekonomija”, koja će omogućiti živahnoj zajednici inovativnih i brzorastućih start-up i malih poduzeća pristup financijama i širenju.

3. Treći stup je “Otvoreno, demokratsko i održivo društvo”. Moramo koristiti tehnologiju da pomognemo Europi da postane klimatski neutralna do 2050. te smanjiti emisije ugljika u digitalnom sektoru. Također moramo ulagati u strukture koje unapređuju društveni kapital i dobre modele više-razinskog upravljanja, kao što su LAG-ovi.

Pametna sela treba shvatiti kao horizontalno, međusektorsko načelo. Istovremeno postoji potreba za raznolikim politikama i više-fondovskim pristupom Pametnim selima, uz korištenje svih ESI[1] fondova, kao i NextGenerationEU fondova i drugih izvora, posebice iz privatnog sektora. Na kraju, "pametni" koncept treba promatrati kao integrirani, holistički alat koji međusobno povezuje koncepte Pametnih sela, Pametnih gradova i Pametnih regija.

Postignuća LEADER/CLLD-a pokazala su da su lokalne akcijske grupe (LAG-ovi) sposobne braniti europske vrijednosti, ako su prepoznate kao lokalni pokretači promjena i razvoja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Mogućnost više-fondovske primjene CLLD-a u svim regijama EU-a trebala bi biti obvezna, uz jamstvo da se CLLD pristup koristi na svim vrstama teritorija. Ovo bi trebalo biti podržano obveznim izdvajanjem 8% za CLLD iz svih ESI fondova i EPFRR[2]-a kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal ovog alata i sinergije različitih fondova za integrirani lokalni razvoj.

[1] Europskih strukturnih i investicijskih (fondova)
[2] Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)